

Gdańsk 27.07.2019

dr hab. Maciej Grzywacz prof. AM
Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki
w Gdańsku,
Wydział Dyrygentury Chóralnej,
Muzyki Kościelnej,
Edukacji Artystycznej, Rytmiki i Jazzu.

Zlecniodawcą niniejszej recenzji jest Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu.

Recenzję w przewodzie doktorskim mgr. Tomasz Wendta w dziedzinie sztuk muzycznych, dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka sporządziłem na prośbę Dziekana Wydziału Instrumentalnego dr hab. Piotra Rojka, prof. nadzw. przesłaną do mnie w piśmie z dnia 03.06.2019.

Otrzymałem niezbędną dokumentację złożoną przez doktoranta.

Recenzja dorobku artystycznego oraz pracy doktorskiej mgr. Tomasza Wendta pt. „*Trio jazzowe i kwartet smyczkowy jako egzemplifikacja wzajemnego oddziaływania oraz przenikania muzyki jazzowej i klasycznej*”.

Recenzja dorobku artystycznego doktoranta

Tomasz Wendt rozpoczął swoją edukację muzyczną w Szkole Muzycznej I st. im. Janiny Garści w Tczewie w klasie fortepianu i kontynuował ją w Szkole Muzycznej II st. im. Fryderyka Chopina w Gdańsku Wrzeszczu w klasie saksofonu Władysława Chwina. Doktorant odbył studia we wrocławskiej Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego w klasie saksofonu dr hab. Janusza Brycha.

Uczestniczył w warsztatach i kursach mistrzowskich prowadzonych przez wybitnych muzyków i wykładowców takich, jak Dave Liebman, Ron Carter, Nicholas Simion, Kenny Rampton, Eric Reed, Eric Marienthal, Maria Schneider, Joel Frahm oraz Kenny Garrett.

Tomasz Wendt zdobywał nagrody w konkursach międzynarodowych, n.in. w konkursie Jazz Nad Odrą, Jazz Juniors, Azoty Tarnów Jazz Contest, Klucz Do Kariery, Bielska Zadymka Jazzowa, RCK Pro Jazz Festiwal, Getxo Jazz Festival w Hiszpanii czy Konkurs Improwizacji w Katowicach.

Jego dorobek artystyczny w zakresie działalności koncertowej jest obszerny i obejmuje 78 koncertów w okresie od 2014 do 2019 roku. Wśród najważniejszych należałoby zwrócić uwagę nie tylko na występy w renomowanych klubach jazzowych w Polsce i zagranicą, ale również na prezentacje festiwalowe, przykładowo podczas Festiwalu Jazz nad Odrą, festiwalu Krokus Jazz czy na festiwalach w Rosji, Hiszpanii i na Ukrainie.

Tomasz Wendt w ramach swojej działalności pedagogicznej od 2016 roku prowadzi klasę saksofonu we Wrocławskiej Szkole Jazzu i Muzyki Rozrywkowej oraz udzielał się jako wykładowca podczas warsztatów jazzowych w Lesznie, Puławach, Poznaniu i we Wrocławiu.

W swoim dorobku nagraniowym artysta posiada 1 album autorski oraz 7 płyt nagranych w roli współtwórcy, wśród których uwagę zwracają dwa krążki: Adam Wendt - *Acoustic Travel*, Soliton 2014 i *Generation Next – Live at Jazz Nad Odrą*, SJRecords 2013.

Na podstawie dostarczonych mi materiałów dorobek doktoranta oceniam pozytywnie. Jego koncerty odbywały się w ważnych i uznanych jazzowych klubach oraz na znaczących festiwalach. Tomasz Wendt obok prezentacji własnych ambitnych projektów brał udział

przedsięwzięciach wartościowych artystycznie, często z udziałem gwiazd polskiej i światowej sceny jazzowej. Jego działalność spotykała się z uznaniem, co jednoznacznie można wnioskować po ilości nagród, które otrzymywał w prestiżowych konkursach jazzowych.

W kontekście wymogów wobec osób ubiegających się o stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej: instrumentalistyka dorobek mgr. Tomasza Wendta uważam za wystarczający i odpowiedni.

Recenzja pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr. Tomasza Wendta pt. *„Trio jazzowe i kwartet smyczkowy jako egzemplifikacja wzajemnego oddziaływania oraz przenikania muzyki jazzowej i klasycznej”* to praca pisemna wraz z dziełem artystycznym zarejestrowanym na płycie CD. Dzieło artystyczne zatytułowane *Behind The Strings* to autorskich kompozycji saksofonisty:

1. For D
2. Robin
3. At home
4. The Teacher
5. One brother, One sister
6. The End
7. The Night
8. Together in Rush

Nagranie zarejestrowane zostało w lipcu 2016 roku w studio RecPublica w Lubrzy.

Wykonawcy: Dawid Lubowicz- skrzypce, Mateusz Smoczyński- skrzypce, Michał Zaborski- altówka, Krzysztof Lenczowski- wiolonczela, Grzegorz Piasecki- kontrabas, Wojciech Buliński- perkusja, Tomasz Wendt- saksofon, gościnnie: Magdalena Zawartko- śpiew, Łukasz Damrych- fortepian

Praca pisemna składa się ze wstępu, czterech rozdziałów i zakończenia. Zawiera również wyjaśnienie oznaczeń akordów, obszerną bibliografię i zapis nutowy wszystkich kompozycji z płyty.

Konstrukcja pracy jest czytelna i przejrzysta. Jej koncepcja opiera się na ujęciu tematu w kontekście najpierw równoległego rozwoju dwóch gatunków muzycznych będących przedmiotem zainteresowania autora, omówieniu znaczenia sztuki improwizacji w tych gatunkach, następnie wyróżnieniu nurtu w historii muzyki, w którym synteza tych gatunków była kluczowa oraz, w części zasadniczej, omówienie własnego dzieła muzycznego w odniesieniu do tematu rozprawy.

Część pracy przedstawiająca główne techniki kompozytorskie w muzyce klasycznej XX wieku, mające wpływ na twórców poruszających się w stylistyce jazzowej zawiera skrótowe opisy impresjonizmu, ekspresjonizmu, neoklasycyzmu, dodekafonii, aleatoryzmu i sonoryzmu. Autor wymienia kompozytorów będących głównymi przedstawicielami lub twórcami tych nurtów. Opisy są dość pobieżne, ale w mojej opinii wystarczające i zrozumiałe. Przypominają czytelnikowi założenia tych koncepcji artystycznych przygotowując go niejako do odkrywania walorów dzieła artystycznego będącego przedmiotem tej rozprawy w ich kontekście.

W kolejnej części w podobny sposób autor rysuje historię powstawania i rozwoju muzyki jazzowej. Zestawienie treści tych części pracy daje możliwość uświadomienia sobie przebiegu równoległego procesu rozwoju obu gatunków muzycznych wraz z różnicami w zakresie rodzaju inspiracji ich twórców oraz genezy powstawania koncepcji artystycznych. Kontekst ten pokazuje, że muzyka jazzowa z jej korzeniami w prostej lecz niezwykle emocjonalnej muzyce ciemnoskórych niewolników przybywających do Ameryki – czyli w bluesie – przeszła na przestrzeni zaledwie jednego stulecia niezwykle przemiany. Jak udowadnia autor dysertacji na przemiany te w istotnym stopniu miały wpływ dokonania ówczesnych kompozytorów klasycznych, którzy inspirowali swoją twórczością jazzmanów.

Ten pobieżny sposób opisywania kolejnych okresów rozwoju muzyki jazzowej w tym wypadku można uznać za korzystny dla percepcji pracy. Krótkie zarysy poszczególnych stylów, jak ragtime, swing, be-bop, cool jazz, hard-bop, free jazz, jazz-rock, fusion aż do współczesnego contemporary jazz i awangardy pozwalają czytelnikowi uświadomić sobie jak szybki był to rozwój i jak dużo zmieniło się w krótkim czasie.

Wywód o przenikaniu się stylistyki klasycznej i jazzowej nie byłby możliwy bez uświadomienia jego adresatowi roli sztuki improwizacji w obu gatunkach. Z tego względu

autor pracy słusznie w kolejnym jej rozdziale kreśli jej obraz. Czytelnik ma okazję przypomnieć sobie o jej obecności w muzyce baroku w postaci basso continuo. Wspomniani następnie zostają również wybitni klasyczni improwizatorzy, jak Nicolo Paganini, Fryderyk Chopin, Franz Liszt czy później działający Jehudi Menuchin. W tym kontekście opis roli sztuki improwizacji w muzyce jazzowej wydaje się zbyt krótki i powierzchowny. Być może autor pracy zakładał, że są to wiadomości oczywiste dla potencjalnego czytelnika, lecz to założenie może okazać się błędne i spowodować wrażenie niepełnego obrazu, który utrudni przekonanie go do tez stawianych w pracy.

Kolejna część pracy dotyczy nurtu w muzyce, którego głównym założeniem była synteza muzyki jazzowej i klasycznej. Trzeci Nurt, bo o nim mowa, to przykład udowadniający celowość i sens fuzji tych gatunków, która w zaawansowany koncepcyjnie sposób prowadzi do powstania zupełnie nowego tworu i oryginalnej materii muzycznej niemogącej powstać przy innych założeniach. Ten rozdział pracy napisany jest bardzo rzetelnie i zawiera opis działalności i koncepcji wielu jego przedstawicieli. Jako czytelnik odniosłem wrażenie, że właśnie wymienieni w niej kompozytorzy i ich działalność stanowią najważniejszą dla autora pracy inspirację w zakresie czerpania z idei wzajemnego oddziaływania i przenikania się muzyki jazzowej i klasycznej.

Wychodząc od Trzeciego Nurtu w tym rozdziale doktorant dochodzi do omówienia twórczości wybitnych saksofonistów jazzowych, którzy w pewnych okresach swojej działalności zajmowali się łączeniem omawianych stylów. Z ciekawością czytałem opisy dokonań artystów, którzy mieli wpływ również i na moje myślenie o muzyce. Wśród nich znalazł się Michael Brecker z albumem *Wide Angels*, Chris Potter i jego płyta *Song For Anyone*, czy Bracia Marsalis i ich dokonania w zakresie obu stylów muzycznych lub ich łączenia.

W moim odczuciu jednak autor pozostawia czytelnika w poczuciu pewnego niedosytu spowodowanego zbyt małą ilością informacji dotyczących technik kompozytorskich, zabiegów harmonicznym, sposobów stosowania melodyki czy rytmu, lub też wzajemnych zapożyczeń formalnych w kontekście syntezy stylistyk klasycznej i jazzowej. Zabrakło szczegółowego, muzykologicznego omówienia tych zagadnień, zabrakło przykładów w zapisie nutowym, które obrazowałyby tę problematykę i do których autor w zasadniczej części swojej przy mógłby się odnieść.

Zasadniczą część pracy stanowi omówienie dzieła muzycznego zawartego na płycie *Behind The Strings*. W pierwszym rzędzie muszę stwierdzić, że wartość artystyczna tego dzieła

pod każdym względem, kompozytorskim, aranżacyjnym, wykonawczym i brzmieniowym jest wysoka i zasługuje na uznanie. Materiał muzyczny zawarty na płycie jest ciekawy i spójny, ma autorski i oryginalny charakter.

Autor rozprawy omawia każdy utwór wskazując na charakterystyczne zabiegi melodyczno-rytmiczne, opisuje przebieg form poszczególnych kompozycji, pokazuje w zapisie nutowym i przy użyciu symboli akordów konstrukcje harmoniczne utworów. Dowiadujemy się również o zastosowanych przez kolejnych improwizatorów skalach i inspiracjach towarzyszących im w ich twórczym procesie.

W utworze *At Home* pojawia się solo skrzypiec, w którym pobrzmiewają motywy muzyki góralskiej, po improwizacji kontrabasisty w partiach poszczególnych instrumentów pojawia się polirytmia, która stosowana jest także w muzyce klasycznej.

W opisie kompozycji *One Brother, One Sister* pojawia się ciekawy wątek dotyczący użycia klasycznej skrzypcowej artykulacji w połączeniu z jazzową melodyką.

The Night to utwór, w którym z kolei mamy do czynienia z kontrastowaniem jazzowej melodii zawierającej synkopy w warstwie rytmicznej z partią wiolonczeli utrzymaną w stylu bachowskiej etiudy. Inspiracje muzyką Bacha pojawiają się także w kompozycji *Together In Rush*, zamykającej płytę. Polifoniczne części utworu przywodzą na myśl dwugłosowe i trzygłosowe inwencje.

Główna część pracy zawiera wiele przykładów w zapisie nutowym. Zapis wszystkich kompozycji w całości stanowi załącznik pracy zamieszczony na jej końcu. Zapis nutowy przygotowany jest bardzo rzetelnie. Opisy kolejnych utworów zawierają informacje o zabiegach kompozytorskich improwizatorskich i aranżacyjnych udowadniające tezę, iż omawiane dzieło jest rzeczywiście przykładem wzajemnego oddziaływania i przenikania się dwóch stylistyk muzycznych – klasycznej i jazzowej. Muszę jednak zwrócić uwagę na pewien mankament pracy. W moim odczuciu brakuje w jej części zasadniczej, dotyczącej samego materiału zawartego na płycie, bardziej szczegółowych odniesień do wspomnianych przez autora we wcześniejszych rozdziałach konkretnych technik kompozytorskich, koncepcji i założeń dotyczących instrumentacji, harmonii, form utworów itp. używanych przez kompozytorów muzyki klasycznej XX wieku. Autor w poszukiwaniach tego kontekstu pozostawia czytającego prace samego. Niewątpliwym walorem pracy byłoby wyeksponowanie wspomnianego kontekstu i bardziej naukowe zagłębienie się w jego szczegóły i pokazanie go przy pomocy konkretnych przykładów porównawczych w zapisie nutowym.

Konkluzja

Mgr Tomasz Wendt jest kreatywnym, utalentowanym i bardzo dobrym saksofonistą i kompozytorem. Aktywnie działa na scenie muzycznej współpracując z renomowanymi twórcami. Jego dorobek artystyczny jest obszerny, wartościowy i interesujący - obejmuje on liczne koncerty i nagrania.

Zabieg połączenia klasycznego kwartetu smyczkowego z triem jazzowym wraz z zastosowanymi technikami aranżacyjnymi, kompozytorskimi i kształtowaniem przebiegu formalnego utworów częściowo inspirowanymi dokonaniem kompozytorów klasycznych udowadnia sens i wartość łączenia stylistyki jazzowej i klasycznej, w wyniku którego powstaje nowa wartość.

Dzieło muzyczne będące przedmiotem pracy mgr Tomasz Wendta jest wartościowe i oryginalne. Rozprawa doktorska napisana jest w sposób staranny i rzetelny. Pomimo moich zastrzeżeń co do braku wyraźnego wskazania kontekstu pomiędzy wspomnianymi w pierwszych częściach pracy technikami stosowanymi przez kompozytorów klasycznych, a omawianymi przez autora szczegółami procesu tworzenia własnego materiału muzycznego prace uważam za wartościową, godną mojej pozytywnej opinii i za oryginalny wkład w rozwój dyscypliny.

W tym świetle pracę doktorską Pana Tomasza Wendta pt. *„Trio jazzowe i kwartet smyczkowy jako egzemplifikacja wzajemnego oddziaływania oraz przenikania muzyki jazzowej i klasycznej”* uważam za ważną i spełniającą wymagania oraz warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Wnioskuje o jej publiczną prezentację.

dr hab. Maciej Grzywacz prof. AM